

ارائه الگوی مدیریت رویدادهای ورزشی ایران¹

تاریخ پذیرش: 1397/06/28

تاریخ دریافت: 1397/03/25

غلامعلی کارگر،² فرزاد غفوری،³ یوسف محمدی مقدم،⁴ غلامرضا مرادی سیاسر⁵

از صفحه 1 تا 30

چکیده

زمینه و هدف: تمهیدات و فرایندهای امنیتی در اماکن اجتماعی، ورزشی به خصوص ورزشگاه‌ها، جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌ریزی برگزاری رویدادها و رقابت‌های بزرگ و بین‌المللی دارد؛ بر این اساس هدف اصلی این پژوهش مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی ایران و طراحی الگوی مناسب با تأکید بر مسابقات است.

روش‌شناسی: این پژوهش از نظر هدف کاربردی است و از نظر روش پژوهش، آمیخته (کیفی و کمی) است. نمونه آماری را در مرحله کیفی (20 نفر از نخبگان حوزه مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی ایران) و در مرحله کمی، اساتید دانشگاه، متخصصان، مربیان، بازیکنان، داوران و مدیر عاملان باشگاه‌های فوتبال کشور به تعداد 338 تشکیل دادند.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: براساس نتایج پژوهش، شرایط علی (عوامل اثرگذار) مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی ایران شامل شرایط فرهنگی، فیزیکی، اجتماعی، آموزشی و فناوری، پدیده‌های علی شامل امنیتی- انتظامی، تعامل و ارتباطات سازمانی و مدیریت و برنامه‌ریزی و بسترها شامل زیست‌محیطی و روان‌شناختی و عوامل مداخله‌گر شامل قوانین و مقررات و سیاست‌گذاری ورزشی است. همچنین براساس نتایج پژوهش، عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران به ترتیب اولویت عبارتند از عوامل فیزیکی و زیرساخت‌ها، عوامل اجتماعی، آموزش، عوامل فرهنگی و فناوری‌ها.

واژه‌های کلیدی: مدیریت انتظامی، امنیت ورزشی، رویدادهای ورزشی، مسابقات فوتبال، پلیس.

1- این مقاله برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبایی است.

2- دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی، (نویسنده مسئول) Lkaregar@yahoo.com

3- دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی

4- دانشیار دانشگاه علوم انتظامی امین

5- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبایی، gms.moradi@gmail.com

مقدمه

گسترش روزافزون ورزش سبب شده است که مرزهای جغرافیایی، نژادی، قومی، سیاسی و عقیدتی را در نوردد. تحلیل گران اجتماعی و فرهنگی در دهه‌های اخیر به پژوهش درباره انواع آداب، مناسک، ارزش‌ها و الگوهای اجتماعی رایج در ورزش مبادرت ورزیده‌اند. از جمله مسائل مهمی که به‌ویژه در دو دهه اخیر مورد توجه اندیشمندان اجتماعی و جامعه‌شناسان قرار گرفته، بررسی و تبیین رویدادها و حوادث خشونت‌بار مربوط به مسابقات ورزشی و امنیت آن است. ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن، زمان و انرژی فراوانی از افراد هر جامعه را به‌خود اختصاص داده و جایگاه مهمی در فرهنگ جوامع پیدا کرده است. رقابت‌های ورزشی، ورزشکاران و تماشاگران را در وضعیت‌هایی قرار می‌دهند که ممکن است قواعد، هنجارها و تقسیم کار رایج به آسانی نقض و به رویارویی‌های پرخاشجویانه و خشونت‌آمیز منجر شود.

ورزش به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی، نیروهای پویایی را در برمی‌گیرد که در کنش متقابل با یکدیگر می‌توانند عناصر موجود در ساختارهای فرهنگی و اجتماعی را تقویت کنند یا آن‌ها را به شکل تازه‌ای در آورند. گسترش روزافزون ورزش به‌گونه‌ای است که میلیون‌ها نفر انسان در سراسر جهان از ورزشکاران، مربیان، داوران و مدیران باشگاه‌ها گرفته تا عکاسان، خبرنگاران، دست‌اندرکاران مطبوعات ورزشی و دیگر رسانه‌های گروهی همه و همه در فعالیت‌های ورزشی مشغول به کار هستند. هم‌چنین ورزش کانون توجه سیاست‌مداران، صاحبان صنایع، بازرگانان، متخصصان و محققان رشته‌های گوناگون است. در این میان فوتبال به دلیل جذابیت خاصش یکی از پربیننده‌ترین و پرطرفدارترین رشته‌های ورزشی شناخته می‌شود. هر چند پول، اسپانسر¹، دوپینگ، فساد و خشونت در فوتبال و دیگر رشته‌های ورزشی پدیده‌ای نو ظهور نیست، اما در چند دهه اخیر تشدید یافته، به‌طوری که ممکن است خطر نابودی فرهنگ ورزشی را در پی داشته باشد. فوتبال و ورزش حرفه‌ای که می‌توان صحنه‌ای باشد برای تبدیل رقابت‌های سازمان یافته اجتماعی به مبارزات بدون خشونت، خود گاه‌وبی‌گاه دست‌خوش خشونت و درگیری‌های پدیده‌های می‌شود (وئوکی و خسروی‌نژاد، 1388).

1- Sponsor

با حرفه‌ای شدن ورزش فوتبال و افزایش هیجان‌ناشی از مسابقات آن، به تدریج بر تعداد تماشاگران این رشته ورزشی افزوده شده است، به طوری که در برخی مسابقات جمعیت حاضر در استادیوم‌ها به بیش از 100 هزار نفر هم می‌رسد. تنوع ابعاد فوتبال به گونه‌ای است که در حال حاضر از آن به عنوان یک صنعت یاد می‌شود و رؤسای فدراسیون‌های کشوری، قاره‌ای و جهانی فوتبال در رده افراد بانفوذ و قدرتمند سیاسی قرار دارند. تعطیلی جلسات مهم سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشورهای مختلف و تعطیلی کسب و کار مردم حین برگزاری مسابقات حساس فوتبال، حاکی از هیجان مفرط حاکم بر این ورزش است. تشکیل کانون‌های هواداران تیم‌های ملی یا باشگاهی فوتبال در کشورهای مختلف، ایجاد آژانس‌های خرید و فروش و جابه‌جایی بازیکنان فوتبال، سرمایه‌گذاری‌های عظیم اقتصادی برای کسب قهرمانی و هزینه‌های میلیاردی تبلیغاتی، فعالیت باشگاه‌های شرط‌بندی و تورهای تفریحی برای تماشای مسابقات فوتبال، همه و همه وجوه مختلف این صنعت هستند.

از این گذشته، تعداد زیادی از انسان‌ها برای تماشای رویدادهای ورزشی به ورزشگاه‌های محل برگزاری می‌روند. امروزه رویدادهای ورزشی به دلیل منافع فراوانی که در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و زیست‌محیطی دارد، برای تمامی کشورها اهمیت فراوانی پیدا کرده است. بسیاری از کشورها یا شهرها، متقاضی برگزاری رویدادهای ورزشی به ویژه رویدادهای ورزشی بزرگ هستند و به این دلیل اقدام‌های پنهان و آشکار بسیاری انجام می‌دهند تا بتوانند میزبانی آن‌ها را بر عهده بگیرند. اگر در گذشته رقابت‌های ورزشی تنها مسابقه نام داشتند و برگزاری آن‌ها فقط به مسائل ورزشی مربوط می‌شد، امروزه این رقابت‌ها، رویدادهای ورزشی نام دارند و ضروری است با برنامه‌ریزی صحیح (که اغلب از مدت‌ها قبل از زمان برگزاری رویداد شروع می‌شود)، سازمان‌دهی، رهبری و هدایت مناسب، ایجاد ایمنی و امنیت، کنترل و ارزیابی دقیق و تدوین قانون‌ها، آیین‌نامه‌ها و مقررات مخصوص که بسیاری از آن‌ها ربطی هم به ورزش ندارند، مدیریت شوند (جلالی فراهانی، 1393). نقش پلیس در مدیریت انتظامی امنیت و پیش‌گیری از ناآرامی‌های ورزشی بسیار مهم و تعیین‌کننده است که با مدیریت مناسب می‌تواند از بروز برخی از پرخاشگری‌های ورزشی جلوگیری کند؛ بنابراین سؤال

اصلی پژوهش این است که الگوی مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی در ایران چگونه است؟

مبانی نظری: مازلو در نظریه سلسله مراتب نیازهای انسانی،¹ در سال 1943 میلادی موضوع اهمیت امنیت و آرامش در وجود انسان را مورد توجه قرار داده است، بنا به نظر وی، امنیت و نیازهای حفاظت در برابر خطر و تهدید از مهم ترین نیازهای بنیادین انسان هاست که باید هر چند به صورت ناقص ارضا شود؛ همانا این نیازها مرتبط به حفظ جان یا صیانت نفس در وجود انسانها هستند (روسنر، 2005). افراد می توانند از اصطلاح امنیت تحت تأثیر عوامل مختلف، برداشت‌ها و دیدگاه‌های متفاوتی داشته باشند. امنیت مفهومی پیچیده، متعارض و به شدت متکی بر نگرش‌ها و ارزش‌ها است. اغلب مردم بر این باورند که وقتی فرد، گروه یا دولتی زندگی دیگران را به خطر می اندازند یا اموال آن‌ها را غارت می کنند، موضوع حفظ امنیت پیش می آید. در میان حوزه‌های مختلف، فرهنگ، ایدئولوژی و نژاد نقش چشم گیری در شکل گیری ناامنی دارند. شاید هر فرد بتواند در زمینه تعریف ایمنی و امنیت تعاریف متعددی را بیان کند؛ اما توجه به دیدگاه‌های ویژه از سوی افراد متخصص و منابع معتبر، معانی ایمنی و امنیت را بیشتر برای عموم آشکار می کند. در این جا مناسب است به تعریف لغوی این موضوع در واژه‌نامه‌های مختلف نگاهی بیندازیم، سپس چند دیدگاه مختلف در این زمینه را بیان کنیم. با توجه به تعاریف از جنبه‌ها و چارچوب‌های مختلف، ما می توانیم آن چیزی را که در مورد ایمنی در ذهن خود داریم را در جهت پیشبرد اهداف شخصی و اجتماعی مورد استفاده قرار دهیم.

در مطالعات مسائل مرتبط با امنیت نظریه‌های مختلفی مطرح شده است. واقع گرایی، نواقع گرایی، نئولیبرالیسم نهادگرا و پسااثبات گرایی نظریه‌های برجسته در حوزه امنیت محسوب می شوند که در درون خود دارای گرایش‌ها و نظریه‌های مختلفی هستند. تفکر سنتی درباره امنیت در چارچوب مسلط رهیافت واقع گرایی قرار دارد. سه مؤلفه اصلی این رهیافت عبارتند از تأکید بر تهدید نظامی و نیاز به واکنش شدید، تأکید بر وضع موجود و محوریت دولت در ایجاد امنیت پایدار. مکتب نواقع گرایی معتقد است که واحدهای تشکیل دهنده یک نظام وابسته به یکدیگر نبوده و چارچوب و اهداف مرتبط با

1- Maslow Hierarchy of Needs Theory

امنیت آنان نیز از یکدیگر جدا خواهند بود. مکتب لئولبرالیسم نهادگرا ضمن تأکید بر نقش مهم دولت در ایجاد امنیت به وسیله نیروهای نظامی داخل کشور، در برقراری صلح و امنیت در فراسوی مرزها و دولت‌ها نظر دارد. این موضوع را می‌توان در اندیشه‌های کانت به آشکارا مشاهده کرد. پسااثبات‌گرایان فرایندهای ساختاری امنیت را مرتبط با افزایش آگاهی، شناخت و ساخت و پرداخت زیربناهای اجتماعی می‌دانند (یزدان‌فام، 1388).

بنا به نظر ویویان، داتری و دون¹ 1994، واژه امنیت تعابیر متفاوتی را در محیط انسان شامل می‌شود که مهم‌ترین آنان، کنترل عوامل خطرزا (بحران‌ها) است که باید در اجتماعات انسانی آن را مهار کرد و بنا به نظر آنان مجموعه‌ها و سازمان‌ها در هر شرایطی باید برنامه‌های مدونی در زمینه مدیریت خطر و مقابله با حوادث داشته باشند (داتری و دون، 1994).

کارلسیل² 2003، امنیت را در تحلیل و ایجاد برنامه‌هایی می‌داند که از اسناد و تجهیزات موجود به درستی محافظت کند. به نظر وی در هر مجموعه‌ای تجهیزات و اسنادی وجود دارد که می‌تواند در مواقع بحرانی به کمک برگزارکننده رویداد بیاید و محافظت از آنان امنیت رویداد را تضمین می‌کند. همین‌طور به این نکته اشاره دارد که ایمنی و امنیت با ایجاد گزارش‌های ضروری، دستورالعمل‌ها و ایجاد فناوری‌های نرم‌افزاری خاص تضمین خواهد شد (کارلسیل، 2003). برگ³ 1992، اعتقاد دارد که ایجاد زمینه‌های ایمنی و امنیتی در فضاهای ورزشی ارتباط مستقیمی با بسیاری از تمهیدات مخصوص در زمینه سلامت افراد شرکت‌کننده در رویداد دارد، وی ایمنی را در حفظ سلامت جانی استفاده‌کنندگان از مجموعه‌های ورزشی خلاصه می‌کند (فريد، 1388).

فرد⁴ 2004، امنیت در مجموعه‌های ورزشی را در ایجاد تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهایی می‌داند که در حیطه‌های مختلفی از قبیل پیش‌بینی تدابیر پزشکی (اورژانس)، پیش‌گیری از حوادث برق‌گرفتگی (الکتریسیته)، برقراری ارتباط مناسب با نیروهای پلیس محلی، جلوگیری از بمب‌گذاری‌ها و تروریسم است. این موارد می‌توانند در حفظ جان افراد نقش

1- Vivan. Daugherty and dunn

2- Carlisle

3- Berg

4- Fried

مثبتی را ایفا کنند (فرید، 1388). فروسدیک¹ 1997، ایمنی در میادین ورزشی را مشتمل بر 3 بخش مختلف می‌داند که عبارتند از: سخت‌افزار یا ساختار ورزشگاه و مجموعه ورزشی، نرم‌افزار یا مدیریت (استفاده از نیروهای کار آمد در برگزاری رقابت) و فرهنگ و تعصبات ملی و منطقه‌ای (رحیمی و همکاران، 1379).

امنیت ورزشی: آموزش و پرورش کارکنان امنیتی برای تضمین این‌که معیارهای مؤثر امنیتی به کار گرفته شده‌اند و این‌که تمام خطرات احتمالی در برنامه‌ریزی‌های اورژانسی شامل شده است، حیاتی هستند (ساوتر و کارافانو، 2005: 44). یک نظام مدیریت مؤثر برای امنیت رویدادهای ورزشی نیازمند به‌کارگیری و تعهدات آژانس‌ها و افراد مختلف است؛ از قبیل، متخصصان، داوطلبان، آژانس‌های همگانی و پیمانکاران خارجی رسیدن به این مقصود نیازمند آموزش و پرورش متخصصان امنیت ورزشی و ایجاد ثبات در اقدامات مدیریت امنیتی است، مرکز ملی نظارت بر امنیت ورزشی و مدیریت امنیتی فرایندهای بهبوددهی غیرمستمری را برای مدیریت امنیتی مؤثر حملات ورزشی توسعه داد. سیستم مراقب امنیت رویدادهای ورزشی سیستم چهارفرایند کلیدی را به‌کار گرفته است؛ از جمله، ارزیابی خطرات، آموزش دادن، تمرین کردن و تأیید کردن. هدف نهایی مدل پیشنهادی سیستم مراقب امنیتی تضمین کردن اقدامات امنیتی پیوسته در مواقع حملات ورزشی است. فرایندهای موجود در این مدل برای ایجاد یک چرخه بهبوددهنده پیوسته، با هم تعامل می‌کنند (هال و همکاران، 2012: 17).

غوغاگری در فوتبال ایران: به‌نظر می‌رسد نخستین موج‌های غوغاگری در ورزش فوتبال ایران از داخل زمین‌های ورزشی شکل گرفت و سپس به سکویهای تماشاگران کشیده شد. هم‌چنین سابقه برگزاری دیدارهای باشگاهی فوتبال در ایران به اوایل دهه 1350 شمسی باز می‌گردد. نخستین درگیری جدی بین تماشاگران در مسابقات فوتبال پس از انقلاب اسلامی به آبان ماه 1358 به بازی پرسپولیس و استقلال مربوط می‌شود. از اوایل دهه 70 و هم‌زمان با آغاز مسابقات قهرمانی باشگاه‌های کشور موسوم به جام آزادگان و متعاقب آن آغاز لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران با نام خلیج فارس در دهه 80 در برخی مسابقه‌ها تماشاگران و طرفداران تیم‌ها دست به حرکات و رفتارهای غوغاگری ورزشی زدند.

1- Frostdick. S.1997

پیشینه پژوهش: الهی و پورآقایی (1384)، وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور را در برخی شاخص‌ها با استانداردهای اروپایی مقایسه کردند که براساس آن در حیطه امکانات و تسهیلات تماشاگران، بیش از 70 درصد استادیوم‌های کشور وضعیت بسیار ضعیف داشتند. در این تحقیق هم‌چنین وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور براساس برخی ویژگی‌های امنیتی نیز بررسی شد که طبق آن وضعیت بیش از درصد استادیوم‌ها در شاخص‌هایی هم‌چون وجود مکان مناسب برای تفتیش بدنی تماشاگران در بدو ورود به استادیوم‌ها، سرپوشیده بودن محل عبور بازیکنان و داوران از رختکن‌ها به زمین مسابقه و نیز وجود محل‌های ویژه نصب دوربین مخفی در استادیوم متوسط به پایین (متوسط، ضعیف و بسیار ضعیف) ارزیابی شد.

کازمی و همکاران (1386)، علل آشوب تماشاگران فوتبال را از دیدگاه خود تماشاگران بررسی کرده و به این نتیجه رسیدند که بهبود عوامل محیطی استادیوم مانند سازوکار تهیه بلیت، سرویس رفت‌وآمد، امکانات رفاهی و بهداشتی استادیوم، نحوه قضاوت داور و در نهایت عملکرد بازیکنان، مربیان بر گرایش و بروز رفتار خشونت‌آمیز تماشاگران اثر بازدارنده به‌سزایی خواهد داشت. این محققان گزارش کردند که محدودیت‌ها به‌عنوان محرک‌هایی برای بروز رفتارهای تهاجمی عمل می‌کنند؛ بنابراین، محدودیت در امکانات رفاهی و بهداشتی، محدودیت سرویس‌های رفت‌وآمد، محدودیت‌های ایجاد شده توسط نیروی انتظامی و مسئولان استادیوم و موارد مشابه انگیزه افراد را برای نشان دادن خشونت و رفتارهای تهاجمی افزایش می‌دهد.

قاسمی و همکاران (1388)، در تحقیق خود نقش برخی متغیرهای پیش وضعی، هم‌چون متغیرهای مرتبط با رضایت از عوامل وضعیتی، استفاده از رسانه‌های جمعی و قرار گرفتن در جماعت انبوه تماشاگران را در تبیین وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال را آزمون کردند. نتایج تحقیق نشان داد هیجان‌طلبی و عقده‌گشایی، سابقه درگیری و نزاع، تیم‌گرایی، از هم‌گسیختگی روانی خانواده، تأثیرپذیری از گروه هم‌سالان، تماشای فیلم‌های خشونت‌آمیز، جماعت انبوه، بحران‌ها و وقایع زندگی، رضایت از عوامل وضعیتی، سابقه رفتار مجرمانه و تحریک مطبوعات ورزشی به‌طور معنی‌داری واریانس متغیرهای وندالیسم و اوباشگری را تبیین می‌کنند. به‌طور کلی این محققان معتقدند حساسیت‌های کاذبی در

ورزش فوتبال شکل گرفته که سبب شده برخی ناهنجاری‌ها و کج‌رفتاری‌ها در دو گروه تماشاگران و ورزشکاران به‌وجود آید.

نادریان جهرمی و همکاران (1392) با انجام مطالعه‌ای شاخص‌ها و استانداردهای ایمنی سالن‌ها و اماکن ورزشی استان اصفهان را شناسایی کردند که بر اساس آن یازده متغیر عمده شامل کنترل محیط بیرونی استادیوم‌ها، ارزیابی شرایط مسابقه، بازبینی تجهیزات و امکانات، نصب سیستم‌های محافظت بدنی، مدیریت خطر، تدوین قوانین پیشگیری، تدارک تسهیلات رفاهی، ارتباطات مؤثر با تماشاچیان، آموزش ویژه مسئولان امنیتی، آموزش‌های عمومی تماشاگران و بازیکنان، مدل‌سازی و شبیه‌سازی و کنترل شدید و جلوگیری از ورود مواد منفجره به محیط‌های ورزشی به‌عنوان شاخص‌های مهم ایمنی و امنیت اماکن و فضاهای ورزشی شناسایی شد. به عقیده این محققان اساس رضایت تماشاچیان به‌عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین منبع درآمد باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی با ایجاد محیط آرام و ایمن محقق می‌شود و در نتیجه افزایش حضور آنان در ورزشگاه‌ها را به دنبال خواهد داشت.

فرجی (1393)، در رساله دکتری خود با عنوان «طراحی الگوی ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران» به این موضوع پرداخته است. نتایج تحلیل سلسله‌مراتبی این پژوهش نشان داد چهار عامل زیرساختار، حفاظت فیزیکی استادیوم، مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات و کارکنان به‌ترتیب بیشترین اهمیت را در ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال دارد و در نهایت به فدراسیون فوتبال و سازمان لیگ ایران پیشنهاد شده است برای ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران توجه به زیرساخت‌های این رشته ورزشی را در اولویت قرار دهند و با توجه به قدیمی بودن بسیاری از استادیوم‌ها، بازسازی این استادیوم‌ها ضروری به نظر می‌رسد و در بحث بازسازی بهتر است مسائل امنیتی استادیوم‌ها بیشتر مورد توجه قرار بگیرد.

کلیفورد استوت و جف پیرسون (2006) از محققان دانشگاه لیورپول انگلستان در پژوهش‌های خود در خصوص عوامل مؤثر بر اوباشگری و خشونت در ورزش فوتبال، مجموعه پژوهش‌هایی با عناوین زیر را به انجام رسانیدند: اوباشگری قوانین تحریم، تناسب و مقررات عمومی برقراری نظم در فوتبال، مطالبات پلیس و کنترل هواداران انگلیس فوتبال در یورو 2000. آنها در این مطالعات به بررسی رابطه بین عملکرد نیروی

انتظامی در کنترل نظم و برقراری امنیت ورزشگاه و میزان اوباشگری و خشونت در استادیوم‌های ورزشی پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که رفتار پلیس در قبال تماشاگران، در بروز اوباشگری نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده‌ای دارد؛ زیرا هم می‌تواند هواداران را از صحنه آشوب و درگیری دور کند و هم تحریک‌کننده آنها باشد. در واقع آنها فراتر از هر متغیر و عوامل دیگری به نقش پلیس در شکل‌گیری و بروز رفتارهای خشونت‌آمیز هواداران فوتبال توجه کرده‌اند.

انیل (2004)، در پژوهشی در اسکاتلند با عنوان «نظم و انضباط در فوتبال اسکاتلند؛ تیم‌های فراموش شده»، به بررسی راهبردهای پلیس در مدیریت رفتار تماشاگران در ورزشگاه پرداخت، به گفته وی ویژگی بارز و ثابت در رقابت‌های فوتبال اسکاتلند تا به امروز حضور مداوم پلیس در ورزشگاه‌هاست، به‌نوعی که تا به امروز نیروهای پلیس در ورزشگاه به‌منظور مدیریت مناسب جو ورزشگاه در قالب یک تیم بزرگ عمل می‌کردند. درحالی‌که عمل کردن پلیس در قالب تیم‌های کوچک 4 یا 5 نفره کارایی بالاتری را برای پلیس به‌همراه دارد. وی به‌منظور جمع‌آوری داده‌های پژوهش خود از روش مشاهده میدانی استفاده کرده است و در کنار آن همراهی با افسران پلیس در طول مسابقات و مشاهده رفتارشان داده‌های ارزشمندی را در اختیار محقق مذکور قرار داده است.

پرادیساتا پورن و همکاران (2011)، برای امنیت بخشیدن بیشتر به رویدادهای ورزشی نوعی بلیت دیجیتالی هوشمند اختراع و معرفی کردند که می‌تواند در کنار بلیت‌های سنتی و معمولی مورد استفاده قرار گرفته و اطلاعات بیشتری را در جهت اهداف امنیتی ذخیره و در اختیار سازمان‌دهندگان رویداد قرار دهد. به گفته محققان، در المپیک 2008 چین (پکن)، از فناوری امواج رادیویی موجود در بلیت‌ها برای تأمین امنیت استفاده شد که می‌تواند به سرعت در هر مکانی با اهداف امنیتی استفاده شود که تصویر و نام صاحب بلیت در آن ثبت می‌شود. اما در بلیت دیجیتالی هوشمند اطلاعات کمکی دیگری هم‌چون داده‌های GPS، موقعیت سکوها و صندلی‌ها و نیز اطلاعات شخصیتی و هویتی افراد نیز فراهم می‌شود که می‌تواند به پیش‌گیری از وقوع جرم در استادیوم‌ها کمک کند. در صورت وقوع درگیری بین تماشاگران یا مشاهده موارد امنیتی مشکوک، به کمک بلیت دیجیتالی هوشمند اطلاعات مربوط به موقعیت درگیری توسط تماشاگران به مرکز کنترل ارسال شده و نیروهای امنیتی به سرعت وارد عمل می‌شوند. کاربرد دیگر بلیت دیجیتالی

هوشمند این است که در صورت ریزش استادیوم می‌توان از سیستم GPS برای جست‌وجوی افراد باقی مانده در زیر آوار استفاده کرد.

مدل مفهومی پژوهش

عوامل مؤثر بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی
عوامل فیزیکی و زیرساخت‌ها
فناوری
رسانه‌ها و تبلیغات
عوامل اجتماعی
عوامل فرهنگی
عوامل آموزشی

با استناد به ادبیات پیشینه و تحقیقات صورت‌گرفته در داخل و خارج از کشور و مطالعات کتابخانه‌ای محققان مدل مفهومی ذیل ارائه می‌شود:

فرایند مدیریت امنیت انتظامی رویدادهای ورزشی	نتایج	پیامد
مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات	برقراری امنیت در ورزشگاه	برگزاری ایمن مسابقات
سیاست‌ها و تدابیر انتظامی	افزایش احساس امنیت در رویدادهای ورزشی	حضور پر تعداد تماشاگران در ورزشگاه‌ها
نظام مدیریت ورزشگاه		استقبال باشگاه‌ها از شرکت در مسابقات
قوانین و مقررات		رونق توریسم ورزشی
کنترل ترافیک		افزایش درآمدزایی
تعاملات و مشارکت بین‌سازمانی		

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به دنبال طراحی الگوی مناسب مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی ایران با تأکید بر مسابقات فوتبال است تا با مصاحبه خبرگان، شاخص‌ها و مؤلفه‌های سؤالات فرعی احصاء شود (روش کیفی) و سپس با استفاده از این یافته‌ها، نسبت به تنظیم پرسش‌نامه (روش کمی) و توزیع آن در نمونه آماری اقدام شود؛ بنابراین پژوهش

حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش تحقیق، ترکیبی (کیفی و کمی) است و بر حسب ماهیت، اکتشافی است.

بخش اول (کیفی) 20 نفر از اساتید و افراد نخبه‌ای بودند که در حوزه مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی ایران سوابق و تجربه داشتند و بخش دوم (کمی) شامل پلیس (فرماندهان، مدیران، افسران و کارکنان انتظامی) فعال در مدیریت انتظامی امنیت مسابقات ورزشی، برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی (فدراسیون فوتبال، سازمان لیگ، هیئت فوتبال استان‌ها) کارکنان حراست و امنیت ورزشگاه‌ها، مربیان، بازیکنان، داوران، بازیکنان و مدیریت و کارکنان باشگاه‌های فوتبال در سطح کشور به تعداد 2660 نفر بودند که بر اساس جدول مورگان 338 نفر انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری در بعد کیفی بر اساس نمونه‌گیری هدفمند و در بحث کمی روش تصادفی - طبقه‌ای متناسب است. ابزار مورد استفاده در بخش کیفی مصاحبه عمیق با خبرگان و در بخش کمی پرسش‌نامه محقق‌ساخته بود که پس از اطمینان از پایایی و روایی آن به مرحله اجرا درآمد. برای تعیین روایی پرسش‌نامه از 15 نفر از صاحب نظران نظرسنجی به عمل آمد و جهت تعیین پایایی پرسش‌نامه مذکور از روش آماری آلفای کرونباخ استفاده شد. براساس نتایج پژوهش، در این پژوهش پایایی از طریق ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی¹ محاسبه می‌شود. مقادیر این دو ضریب برای همه سازه‌های پژوهش بالای 0/7 به دست آمد که نشان‌دهنده پایا بودن ابزار اندازه‌گیری بود. پایایی ابعاد مورد تأیید است؛ زیرا آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی بالای 0/7 است و همچنین $AVE > 0.5$ است. روایی همگرا مورد تأیید است و همین‌طور روایی واگرا نیز مورد تأیید است.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از آزمون کلموگروف اسمیرنوف به منظور سنجش نرمال بودن داده‌ها و همچنین آزمون‌های تحلیل عامل تأییدی، رگرسیون چندمتغیری و برای بررسی وضعیت موجود از آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده شد. تجزیه و تحلیل آماری این پژوهش به وسیله نرم‌افزارهای Spss و لیزرل انجام شد.

1- Composite Reliability (CR)

یافته‌های پژوهش

تحلیل توصیفی متغیرهای جمعیت‌شناختی بخش کیفی

برای جمع‌آوری داده‌های بخش کیفی با 20 نفر از متخصصان شامل 5 نفر استاد دانشگاه، 2 نفر مدیر ورزشگاه‌های فوتبال، 3 نفر سرمربی برجسته فوتبال کشور، 1 نفر داور برجسته، 5 نفر مدیران سازمان لیگ و فدراسیون فوتبال و 5 نفر مدیران پلیس، عضو هیئت دانشگاه که در حوزه مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی ایران به‌ویژه فوتبال سوابق و تجربه داشته‌اند.

تحلیل توصیفی متغیرهای جمعیت‌شناختی بخش کمی

در این بخش، اطلاعات جمعیت‌شناختی آزمودنی‌ها بر اساس مدرک تحصیلی، سن، جنسیت، شغل و سابقه شغلی توصیف شده است. همچنین در جدول شماره یک نیز اطلاعات مربوط به حجم نمونه در بخش کمی آورده شده است.

توصیف آماری متغیرهای پژوهش

در جدول زیر، شاخص‌های مرکزی و پراکندگی مربوط به متغیرهای پژوهش نمایش داده شده است.

جدول شماره 1: مشخصه‌های آماری متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمینه	بیشینه	
عوامل تشکیل‌دهنده	انتظامی-امنیتی	2/66	0/84	0/07	-0/57	1	5
	تعامل و ارتباطات	2/84	0/94	-0/06	-0/58	1	5
	سازمانی	2/89	0/96	-0/05	-0/79	1	5
عوامل اثرگذار	مدیریت و برنامه‌ریزی	2/91	1/01	-0/12	-0/89	1	5
	فرهنگی	2/75	0/83	0/03	-0/36	1	5
	اجتماعی	3/01	1/02	-0/22	-0/94	1	5
	فیزیکی و زیرساخت‌ها	2/84	0/98	0/00	-0/81	1	5
عوامل بازدارنده	آموزشی	3/07	1/10	-0/08	-0/88	1	5
	فناوری	2/87	0/98	-0/18	-0/90	1	5
	قوانین و مقررات	2/92	0/99	-0/03	-0/64	1	5
	سیاست‌گذاری ورزشی						

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمینه	بیشینه
عوامل زیست‌محیطی	2/82	0/84	0/04	-0/53	1	5
زمینه‌های روان‌شناختی	2/90	0/95	-0/14	-0/63	1	5

اطلاعات جدول شماره یک مشخصه‌های آماری مربوط به متغیرها را به همراه ابعاد آنها نشان می‌دهد. همچنین، با توجه به مقادیر چولگی و کشیدگی که در بازه معقولی برای حدس بر نرمال بودن داده‌ها قرار دارند، می‌توان فرض نرمال بودن داده‌ها را مطرح کرده و پذیرفت.

استنباط آماری داده‌ها

بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش: نرمال بودن داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول شماره دو منعکس شده است.

جدول شماره 2: خلاصه آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

متغیر	آماره‌ی آزمون	سطح معناداری
عوامل تشکیل‌دهنده	انتظامی-امنیتی	0/135
	تعامل و ارتباطات سازمانی	0/200
	مدیریت و برنامه‌ریزی	0/150
عوامل اثرگذار	فرهنگی	0/156
	اجتماعی	0/131
	فیزیکی و زیرساخت‌ها	0/100
	آموزشی	0/200
	فناوری	0/389

چنان‌که در اطلاعات جدول شماره دو مشاهده ملاحظه می‌شود، سطح معنی‌داری آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان می‌دهد برای همه متغیرها آماره آنها در بازه $(+1/96, -1/96)$ قرار گرفته است که سطح معناداری این آزمون در ستون آخر، نرمال بودن متغیرها را تأیید می‌کند.

پاسخ به سؤال‌های پژوهش

با توجه به طولانی بودن فرایند تحلیل کیفی، جداول اولیه تحلیل در این نوشتار ذکر

نشده و تنها به جدول نهایی بسنده شده است. در مرحله آخر از فرایند تحلیل کیفی حاضر، یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل، حول محور هدف اصلی مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران قرار گرفت و با پیوند دادن کدها (کدگذاری باز)، مفاهیم (کدگذاری محوری) و در نهایت با خط سیر داستانی رابطه بین طبقات (کدگذاری گزینشی) مشخص شد. طبقات به دست آمده حول مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران قرار گرفتند و نتایج نهایی در جدول شماره سه قابل مشاهده است.

جدول شماره 3: کدگذاری نهایی نتایج تحلیل محتوای مصاحبه نیمه ساختار یافته

کد	مفاهیم	مؤلفه	سازه
A1	انجام بازرسی بدنی مناسب		
A2	نحوه استقرار و تقسیم نیروهای پلیس در نقاط حساس ورزشگاهها		
A3	برآورد نیازهای امنیتی انتظامی و شناسایی عوامل ایجاد ناامنی و خسارات ورزشگاه		
A4	پیش‌بینی برنامه‌های مدیریت ریسک مسابقات		
A5	گشت نیروهای پلیس در اطراف ورزشگاه (قبل، حین و بعد از مسابقات)		
A6	کنترل انتظامی امنیتی وسایل نقلیه و پارکینگ‌ها	انتظامی-امنیتی	
A7	پیش‌بینی و آمادگی مقابله با تهدیدات تروریستی	A	
A8	اجرای مانور و تمرین در ورزشگاه‌ها برای ایجاد آمادگی در مواقع خطر		
A9	تعیین سلسله‌مراتب فرماندهی		
A10	میزان واکنش تماشاگران هنگام استفاده پلیس از البسه نظامی		
A11	استفاده از پلیس افتخاری در امنیت ورزشگاهها		
A12	لژوم وجود افسران امنیتی باشگاهها		عوامل
A13	استفاده از افراد متخصص و آموزش دیده انتظامی امنیتی		تشکیل دهنده
B1	انسجام گروهی در مدیریت امنیت مسابقات		
B2	تعامل و ارتباط مناسب باشگاهها، فدراسیون، سازمانها و پلیس در ایجاد نظم ورزشگاهها		
B3	تعامل و همکاری پلیس با لیدرها و تماشاگران	تعامل و	
B4	کارکردهای تعاملی و هماهنگی بین سازمانهای مرتبط	ارتباطات	
B5	تبیین مسئولیت و شرح وظایف سازمانها بر اساس عملکرد وظیفه‌ای	سازمانی	
B6	هماهنگی در واگذاری امنیت داخلی استادیومها به باشگاهها	B	
B7	برگزاری جلسات هماهنگی با لیدرها و کانون هواداران برای ایجاد نظم و امنیت و دور کردن تنش در ورزشگاهها		
C1	تنظیم برنامه زمان‌بندی مناسب اجرای مسابقات	مدیریت و	
C2	برنامه‌ریزی بر اساس حساسیت و درجه اهمیت مسابقات	برنامه‌ریزی	
C3	استفاده از ظرفیت‌های کانون هواداران در نظم ورزشگاهها	C	

ارائه الگوی مدیریت رویدادهای ورزشی ایران

کد	مفاهیم	مؤلفه	سازه
C4	شناسایی و سازمان‌دهی لیدها و تهیه کارت شناسایی برای آنان		
C5	واگذاری برخی مسئولیت‌ها به تماشاگران در سازمان‌دهی و نظم ورزشگاه‌ها		
C6	جلسات هماهنگی کلبه مجریان برگزاری مسابقات و تبیین شرح وظایف		
C7	تحلیل و بررسی دقیق نتایج حوادث ورزشی اتفاق افتاده		
C8	مدیریت نظام مند و غیر سلیقه‌ای در برخورد با متخلفان ورزشی		
D1	سطح دانش و آگاهی مردم در خصوص مسائل فرهنگی ورزشی		
D2	فرهنگ‌سازی رسانه‌ای و تبلیغات مناسب		
D3	عملکرد رفتاری و اخلاقی قهرمانان محبوب ورزشی	فرهنگی	
D4	اهمیت مدیریت هیجانات در مدارس و نظام آموزشی	D	
D5	فرهنگ‌سازی در حفظ محیط و اماکن ورزشگاه‌ها		
D6	فرهنگ احترام به قوانین و قضاوت داوران		
E1	میزان مسئولیت‌پذیری باشگاه‌ها و هواداران در برقراری امنیت مسابقات		
E2	کیفیت روابط اجتماعی افراد		
E3	میزان تنش‌های موجود اجتماعی در جامعه		
E4	نحوه رفتار پلیس با تماشاگران	اجتماعی	
E5	میزان روحیه پرخاشگری در اجتماع	E	
E6	وجود هویت اجتماعی یکپارچه در جامعه		
E7	میزان رعایت حقوق شهروندی در ورزشگاه‌ها		
E8	میزان احساس امنیت اجتماعی		
F1	توسعه فضاهای ورزشگاه‌ها بر اساس استانداردهای بین‌المللی		
F2	استفاده از تأسیسات و تجهیزات پیشرفته جهت کنترل مسابقات		
F3	وجود امکانات رفاهی در ورزشگاه‌ها		عوامل اثرگذار
F4	تدوین استانداردهای ایمنی و امنیتی ورزشگاه‌ها		
F5	بهره‌گیری از نظام‌های هشداردهنده امنیتی		
F6	نصب تابلوهای هشدارهای امنیتی در ورزشگاه‌ها	فیزیکی و زیرساخت‌ها	
F7	ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت ورزشگاه‌ها	F	
F8	نصب و شماره‌گذاری صندلی‌های ورزشگاه‌ها		
F9	تفکیک جایگاه هواداران تیم‌ها		
F10	پیش‌بینی دربهای خروجی و ورودی استاندارد در ورزشگاه‌ها		
F11	وجود پارکینگ‌های استاندارد در ورزشگاه‌ها		
F12	گسترش ناوگان حمل و نقل شهری منتهی به ورزشگاه‌ها		
G1	آموزش و تربیت نیروهای مسئول در امنیت ورزشی		
G2	آموزش‌های حرفه‌ای پلیس ورزشگاه‌ها		
G3	آموزش مقابله با تهدیدات تروریستی	آموزشی	
G4	آموزش‌های امنیتی پرسنل و کارکنان ورزشگاه‌ها	G	
G5	آموزش نحوه رفتار نیروهای امنیتی		
G6	افزایش تخصص نیروهای امنیتی پلیس		

کد	مفاهیم	مؤلفه	سازه
G7	برگزاری سمینارها و کارگاه‌های علمی امنیت رویدادهای ورزشی برای مدیران		
G8	الگو برداری از کشورهای پیشرفته در امنیت مسابقات		
H1	تعادل بین نیروی انسانی و فناوری در ورزشگاه‌ها		
H2	سامانه بلیط فروشی الکترونیکی و اینترنتی مسابقات		
H3	استفاده از تجهیزات الکترونیکی امنیتی و کنترلی در ورزشگاه‌ها	فناوری	
H4	استفاده از گیت‌های الکترونیکی بازرسی بدنی در کنترل تماشاگران	H	
H5	استفاده از دوربین‌های مداربسته در کنترل ورزشگاه‌ها		
I1	تدوین مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی مسابقات در تمامی ابعاد		
I2	آشنایی و اطلاع‌رسانی به تماشاگران با قوانین و مقررات بی‌نظمی و پرخاشگری	قوانین و مقررات	
I3	آیین‌نامه‌ها و مقررات بازدارنده	I	
I4	شناسایی و رصد عوامل ایجاد خسارت در ورزشگاه‌ها و اجرای به موقع موارد انضباطی		
J1	توسعه اخلاق حرفه‌ای در ورزش		عوامل بازدارنده
J2	نوآوری در برگزاری مناسب مسابقات		
J3	مدیریت توانمند و متعهد در توسعه فیزیکی ورزشگاه‌ها	سیاستگذاری	
J4	طراحی و اجرای برنامه‌های توانمندسازی امنیت فیزیکی و روانی در ورزشگاه‌ها	ورزشی	
J5	استفاده از رسانه در ترویج اخلاق و رفتار حرفه‌ای در ورزش	J	
J6	تقویت گرایش‌های مشارکت جوانان جهت امنیت میدانی ورزشی		
K1	تأثیر آلودگی هوا بر استرس بازیکنان و تماشاگران ورزشی		
K2	وجود امکانات رفاهی مناسب ورزشگاه‌ها		
K3	تأثیر شرایط آب و هوایی بر استرس تماشاگران	زیست محیطی	
K4	تأثیر شرایط جوی نامطلوب (شرجی، گرم...) بر میزان پرخاشگری و خشونت بازیکنان و تماشاگران	K	
K5	زمان و مکان برگزاری مسابقات		عوامل زمینه‌ای
L1	مدیریت و تنظیم هیجان‌ات ورزشی (خشم و پرخاشگری)		
L2	ویژگی‌های روان‌شناختی طرفداران (استرس - خشونت و...)		
L3	ایجاد آرامش روانی تماشاگران	روانشناختی	
L4	برقراری ارتباط مؤثر بین کارکنان، مدیران، ورزشکاران، هواداران و ...	L	
L5	ایجاد محیط آرام و عاری از تنش در ورزشگاه‌ها		

همان‌طور که در جدول شماره سه مشخص است، مرتب‌سازی نهایی بر اساس سازه و مؤلفه صورت گرفت. نکته حایز اهمیت در این مرحله این است که جدول فوق به این سؤال پژوهش که عوامل بازدارنده و تسهیل‌کننده مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران کدام هستند؟ پاسخ می‌دهد. در ادامه به بررسی هر یک از سؤال‌های پژوهش می‌پردازیم.

- محاسبه کیفیت حجم نمونه و بررسی کفایت و تقارن داده‌ها (عوامل اثرگذار)

در شناسایی عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران، ابتدا باید از این مسئله اطمینان یافت که آیا تعداد داده‌های مورد نظر (اندازه نمونه و رابطه بین متغیرها) برای تحلیل عاملی مناسب هستند یا خیر؟ بدین منظور از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده می‌شود.

در جدول شماره چهار، نتایج حاصل از شاخص KMO و آزمون بارتلت روی شاخص‌های موجود و شناسایی‌شده برای متغیرهای مدل پژوهش را می‌توان مشاهده کرد.

جدول شماره 4: نتایج آزمون KMO و بارتلت

عوامل	آزمون	نتایج
	ضریب کفایت نمونه‌گیری KMO	0/977
شناسایی عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران	کای اسکوتر	21725/793
	آزمون کرویت بارتلت	741
	سطح معناداری	0/000

براساس نتایج به‌دست‌آمده، شاخص KMO بزرگ‌تر از 0/6 بوده و مقادیر تقریباً نزدیک به 1 را نشان می‌دهد که حاکی از کفایت حجم نمونه بر اساس شاخص‌های شناسایی شده برای تحلیل عاملی است. سطح معنی‌داری 0/000 برای آزمون بارتلت نیز نشان‌دهنده مناسب بودن متغیر پژوهش برای تحلیل عاملی است.

همان‌طور که گفته شد در شناسایی عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران براساس نتایج حاصل از بخش کیفی و روایی محتوا، روی 39 شاخص شناسایی شده تحلیل عاملی اکتشافی انجام شد. جدول شماره پنج، اشتراکات این شاخص‌ها را نشان می‌دهد.

جدول شماره 5: اشتراکات شاخص‌ها

سؤال‌ها	اشتراکات استخراجی	سؤال‌ها	اشتراکات استخراجی	سؤال‌ها	اشتراکات استخراجی
سؤال 1	0,726	سؤال 14	0/655	سؤال 27	0/639
سؤال 2	0/746	سؤال 15	0/671	سؤال 28	0/721
سؤال 3	0/690	سؤال 16	0/758	سؤال 29	0/731
سؤال 4	0/669	سؤال 17	0/738	سؤال 30	0/722
سؤال 5	0/703	سؤال 18	0/708	سؤال 31	0/721

اشتراکات استخراجی سؤالها	اشتراکات استخراجی سؤالها	اشتراکات استخراجی سؤالها	اشتراکات استخراجی سؤالها	اشتراکات استخراجی سؤالها
سؤال 6	0/666	سؤال 19	0/745	سؤال 32
سؤال 7	0/665	سؤال 20	0/699	سؤال 33
سؤال 8	0/619	سؤال 21	0/636	سؤال 34
سؤال 9	0/795	سؤال 22	0/724	سؤال 35
سؤال 10	0/622	سؤال 23	0/612	سؤال 36
سؤال 11	0/765	سؤال 24	0/627	سؤال 37
سؤال 12	0/634	سؤال 25	0/634	سؤال 38
سؤال 13	0/590	سؤال 26	0/592	سؤال 39

همانطور که در جدول شماره پنج، قابل مشاهده است اشتراکات برای همه شاخصها بالای 0/5 است و نیاز به حذف هیچ سؤالی نیست. در جدول شماره شش، می توان تبیین واریانس کل را مشاهده کرد

جدول شماره 6: تبیین واریانس مؤلفهها

عوامل	مقادیر ویژه اولیه			مجموع مربع بارهای استخراج شده			مجموع مربع بارهای چرخش یافته		
	کل	واریانس	درصد تجمعی	کل	واریانس	درصد تجمعی	کل	واریانس	درصد تجمعی
1	20/509	52/588	52/588	20/509	52/588	52/588	8/098	20/763	20/763
2	2/433	6/239	57/827	2/433	6/239	58/827	7/179	18/407	39/171
3	1/776	4/555	63/382	1/776	4/555	63/382	5/969	15/304	54/475
4	1/134	2/907	66/289	1/134	2/907	66/289	3/800	9/743	64/218
5	1/060	2/717	69/006	1/060	2/717	69/006	1/867	4/788	69/006
6	0/863	2/212	71/218						
7	0/739	1/896	73/114						
8	0/667	1/709	74/823						
9	0/565	1/450	76/273						
10	0/556	1/427	77/700						
...									
38	0/156	0/400	99/606						
39	0/153	0/394	100						

با توجه به جدول فوق، 5 عامل اول دارای مقادیر ویژه بزرگتر از 1 هست و در تحلیل باقی می ماند. این عوامل تقریباً 69 درصد از واریانس شاخصهای مؤلفههای

اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران را تبیین می‌کنند. به‌منظور تحقیق درباره ماهیت روابط بین متغیرها و نیز دستیابی به تعاریف و نام‌گذاری عامل‌ها، ضرایب بالاتر از 0/4 در تعریف عامل‌ها مهم و بامعنی بوده و ضرایب کمتر از این حدود به‌عنوان عامل تصادفی در نظر گرفته شده است.

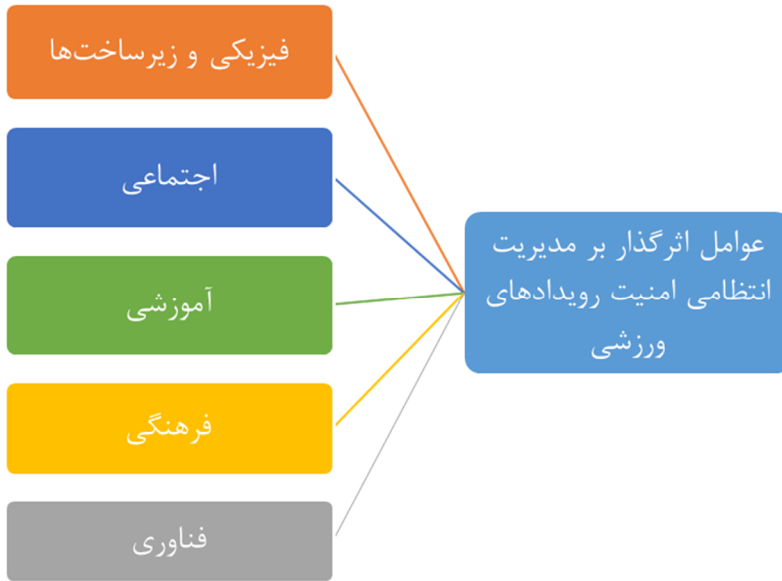
جدول ماتریس مؤلفه‌ها یا جدول هم‌بستگی سؤالات با عامل‌ها قبل از چرخش در خروجی نرم‌افزار آمده است، اما در این جدول هنوز نمی‌توانیم قضاوت کنیم که کدام شاخص‌ها در کدام دسته از عامل‌ها قرار می‌گیرد و از آن‌جا که ماتریس به‌دست‌آمده یکه نیست خروجی به‌دست‌آمده نیاز به چرخش جهت تعیین متغیرهای مورد نظر دارد.

هرچه بار عاملی یک سؤال زیادتر باشد، نفوذ آن سؤال در تبیین ماهیت عامل مورد نظر بیشتر است. در این پژوهش با توجه به این‌که ابزار تحقیق برای نخستین بار اجرا می‌شود، درباره تحلیل سؤال‌ها و به‌ویژه حذف یا ابقای عامل‌ها در مرحله نهایی، کمینه ملاک 0/4 به‌کار رفته است. نام‌گذاری عامل‌ها نیز با توجه به بار عاملی گویه‌هایی که عامل‌های استخراج شده در آنها بزرگ‌ترین سهم را داشته، صورت گرفته است. جدول شماره هفت، ماتریس شاخص‌های شناسایی‌شده اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران را با چرخش نشان می‌دهد. از آن‌جا که تفسیر بارهای عاملی بدون چرخش، ساده نیست، بنابراین عامل‌ها را می‌چرخانیم تا قابلیت تفسیر آن‌ها افزایش یابد. نتایج حاصل از تحلیل عاملی نشان می‌دهد که از میان 39 شاخص (گویه) موجود، 5 مؤلفه اصلی قابل شناسایی است. مؤلفه‌های اکتشاف شده را در جدول فوق، می‌توان مشاهده کرد و بر اساس ادبیات، پیشینه و نظریه‌های موجود این مؤلفه‌ها در جدول شماره هشت نام‌گذاری شده‌اند.

جدول شماره 8: مؤلفه‌های شناسایی‌شده بعد از استفاده از ادبیات موجود

سازه	نام مؤلفه	تعداد شاخص
	فیزیکی و زیرساخت‌ها	12
عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران	اجتماعی	8
	آموزشی	8
	فرهنگی	6
	فناوری	5

بر اساس عوامل شناسایی‌شده فوق مدل اولیه پژوهش به قرار زیر است:

شکل شماره 1: مدل اولیه عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران

الگوی مناسب مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی ایران چگونه است؟

برای پاسخ به سؤال فوق پژوهش و به منظور بررسی رابطه بین عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران (فرهنگی، اجتماعی، فیزیکی و زیرساختها، آموزشی و فناوری) با مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران از مدل تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است. قبل از اجرای تحلیل عاملی همبستگی بین مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران و عوامل اثرگذار مورد بررسی قرار گرفته و نتایج آن در جدول شماره ۱ آورده شده است.

جدول شماره 9: همبستگی بین مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران و عوامل اثرگذار

مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران	متغیر	
**0/776	همبستگی	فرهنگی
0/000	سطح معناداری	
**0/737	همبستگی	اجتماعی
0/000	سطح معناداری	
**0/848	همبستگی	فیزیکی و زیرساخت‌ها
0/000	سطح معناداری	
**0/811	همبستگی	آموزشی
0/000	سطح معناداری	
**0/790	همبستگی	فناوری
0/000	سطح معناداری	

همان‌طور که از جدول شماره ۹ مشخص است، علامت * وجود همبستگی بین متغیرهای پژوهش در سطح 0/01 را نشان می‌دهد؛ یعنی، بین مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران و عوامل اثرگذار رابطه مستقیم وجود دارد.

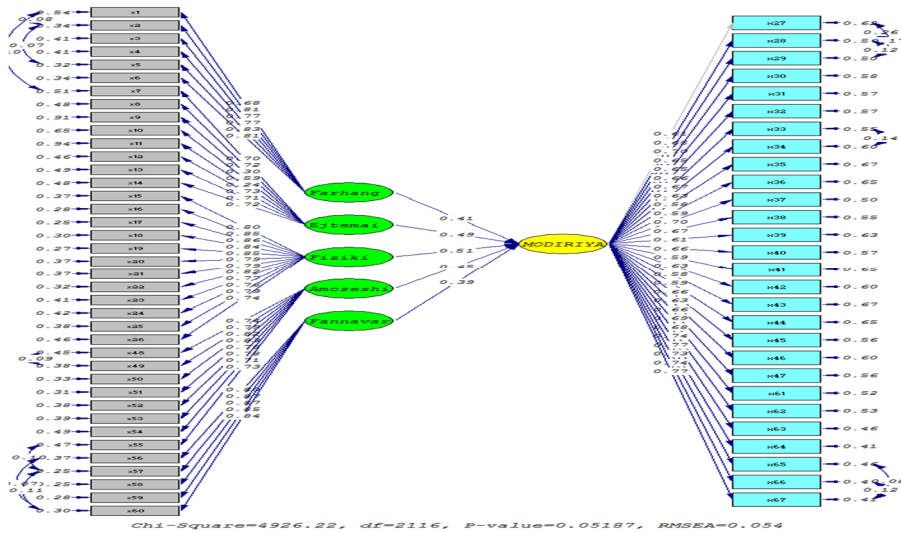
در این بخش، به منظور بررسی رابطه بین عوامل اثرگذار و متغیر «مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران»، از مدل معادلات ساختاری تأییدی استفاده می‌شود.

بدین منظور، پس از رسم ساختار، اضافه کردن قیود مدل و انتخاب روش بیشینه درست‌نمایی، مدل اجرا شده و نمودار مسیر برازش شکل‌های زیر به دست آمد. شکل‌های زیر نمودار مسیر برازش شده به داده‌ها را نشان می‌دهد. همان‌گونه که شاخص‌های χ^2 - دو و RMSEA نشان می‌دهند، مدل برازش مناسب‌تری را به داده‌ها ارائه می‌کند. خروجی‌های الگو در جدول شماره ۱۰ مورد بررسی قرار گرفته است.

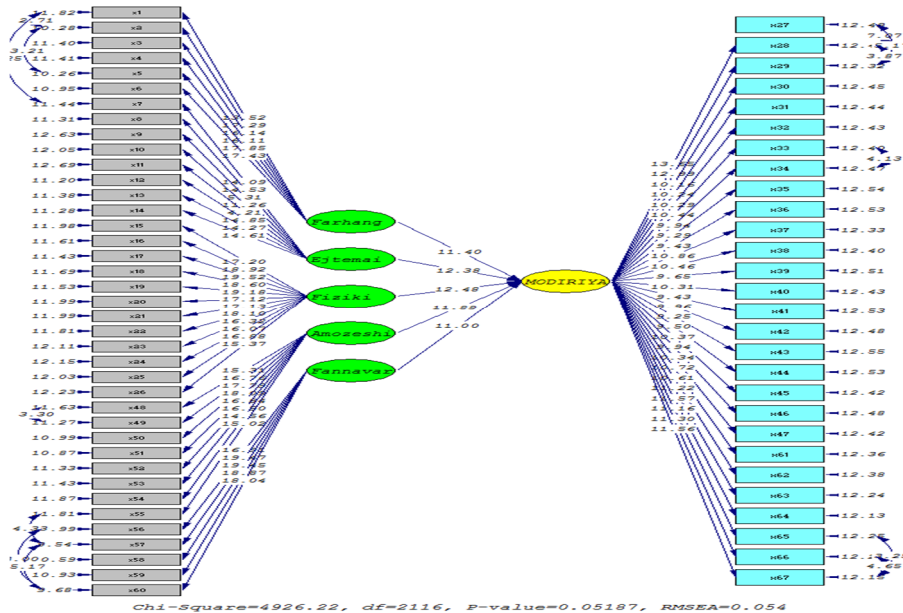
جدول شماره 10: شاخص‌های برازش تحلیل مسیر مدل

شاخص‌های برازش		نام شاخص
حد مجاز	مقدار	Chi-square/df
کمتر از 3	2/33	
کمتر از 0/1	0/054	RMSEA (ریشه میانگین خطای برآورد)
بالاتر از 0/9	0/98	CFI (بrazندگی تعدیل‌یافته)
بالاتر از 0/9	0/96	NFI (بrazندگی نرم‌شده)
بالاتر از 0/8	0/85	GFI (نیکویی برازش)
بالاتر از 0/8	0/82	AGFI (نیکویی برازش تعدیل‌شده)

همان گونه که مشاهده می شود شاخص های برازش الگو در وضعیت مطلوبی قرار گرفته است.

شکل شماره 2: مدل ساختاری پژوهش در حالت تخمین ضرایب استاندارد

شکل شماره 3: مدل ساختاری پژوهش در حالت معناداری ضرایب

همان‌طور که در شکل‌های بالا نشان داده شده است، کلیه مقادیر پارمترهای مربوط به مدل به همراه بارهای عاملی و ضرایب مسیر نشان داده شده است که در جدول شماره یازده به صورت خلاصه آورده شده است.

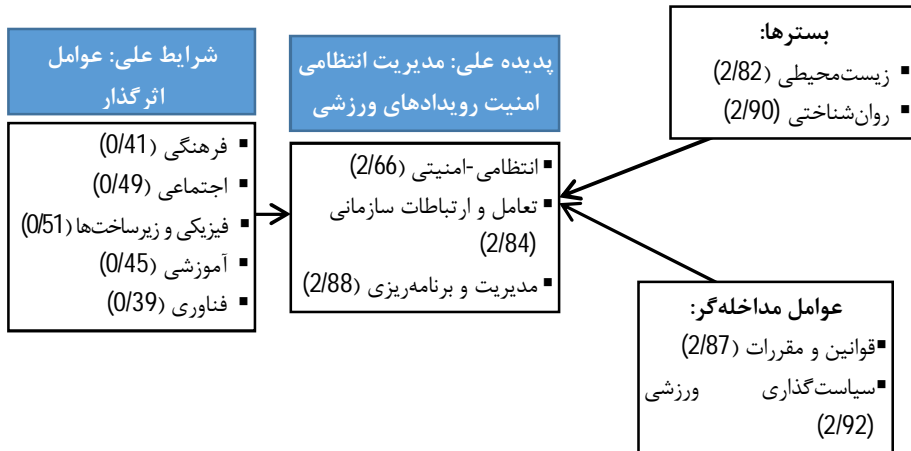
جدول شماره 11: برآوردهای مربوط به مدل

مسیر	ضریب مسیر	مقدار t	وضعیت
→	فرهنگی	0/41	پذیرفته شد
→	اجتماعی	0/49	پذیرفته شد
→	فیزیکی و زیرساخت‌ها	0/51	پذیرفته شد
→	آموزشی	0/45	پذیرفته شد
→	فناوری	0/39	پذیرفته شد

مدیریت انتظامی امنیت
رویدادهای ورزشی در ایران

بنابراین، با توجه به شکل‌های بالا چنین استنباط می‌شود که بین عوامل اثرگذار (فرهنگی، اجتماعی، فیزیکی و زیرساخت‌ها، آموزشی و فناوری) و مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران رابطه وجود دارد.

در نهایت مدل نهایی پژوهش که برگرفته از بخش کیفی و کمی می‌باشد به قرار زیر است:

شکل شماره 4: الگوی مناسب مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی ایران

اولویت‌بندی عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران چگونه است؟

به منظور اولویت بندی عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران، از ضرایب مسیر به دست آمده در سؤال قبلی استفاده شد. بدین منظور، جدول شماره دوازده نشان دهنده اولویت هر یک از عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی است.

جدول شماره 12: اولویت بندی عوامل اثرگذار بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی

اولویت	ضریب مسیر	مسیر	
4	0/41	فرهنگی	→
2	0/49	اجتماعی	→
1	0/51	فیزیکی و زیرساختها	→
3	0/45	آموزشی	→
5	0/39	فناوری	→

مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی در ایران

بنابر جدول شماره دوازده، میزان اثرگذارهای عوامل فوق بر مدیریت انتظامی امنیت رویدادهای ورزشی به ترتیب زیر خواهد بود: فیزیکی و زیرساختها، اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و فناوری.

پیشنهادهای

- هرگونه رفتار مخاطره آمیز بالقوه و بالفعل فوتبال یک تهدید اجتماعی لحاظ می شود که پیش گیری و کنترل آن مستلزم اعمال قوانین بازدارنده و در نهایت مجازات بیشتر و مراقبت جدی و افزایش اختیارات قانونی در این زمینه است.
- جمع آوری، نگهداشت، تحلیل و انتشار اطلاعات مختلف از طرفداران ورزشی به طور مستمر بر اساس پلیس اطلاعات محور و دانش محور با رویکرد معیارهای پیش بینی، پیش دستی و پیش گیری از آشوب ورزشگاهها، با تأکید بر این مهم که مقابله آخرین راه حل در کنترل خشونت های ورزشی است.
- به کارگیری فناوری اسکن قرینه و تشخیص چهره (بیومتریک) اثر انگشت و تشخیص هویت هواداران در راستای ممانعت از ورود افراد غیر مجاز و مسئله ساز به استادیوم های ورزشی همانند هلند در دهه 80.

- طبقه‌بندی تماشاگران بر اساس طیف کم‌خطر، پرخطر و مسئله‌ساز برای مدیریت پیش‌گیری از بروز خطرات احتمالی.
- تنبیه و مجازات هواداران متخطی از قوانین ایمنی و امنیت مسابقات؛ به‌طور مثال سلب مجوز حضور آنان در مسابقات آینده.
- جمع‌آوری، تحلیل و تبادل اطلاعات رفتار تماشاگران با تأسیس مرکز اطلاعات تماشاگران برای مقابله اوباشگری (خشونت) در فوتبال.
- برگزاری جلسه ارزیابی و تحلیل مشترک برگزارکنندگان مسابقات، پلیس، باشگاه‌های ورزشی میزبان و میهمان، مدیریت شهر یا اسکان برای بررسی اطلاعات موجود و خطرات ایمنی و امنیتی مرتبط با مسابقه بر اساس وضعیت‌های موجود.
- الزامی کردن نصب دوربین مدار بسته برای کنترل و نظارت کلیه رویدادها در جریان برگزاری مسابقات.
- بهره‌برداری از سامانه بلیت فروشی الکترونیکی در کلیه مسابقات و اجرای آن 24 ساعت قبل از برگزاری مسابقات و اطلاع رسانی به تماشاگران در این زمینه.
- ایجاد برنامه مشترک وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و تیم‌های فوتبال سرشناس بر اهمیت حل مسائل اجتماعی در نوجوانان که ریشه اصلی بروز خشونت در اثر نبود آمادگی عاطفی و شناخت کافی در جوانان جهت مواجهه با چالش‌های پیش روی است، با شعار مدرسه و ورزش علیه خشونت با هدف آموزش جوانان و نوجوانان در رابطه با نمایش رفتارهای قانونی برای دوری از خشونت.

منابع

- آقای، حسن (1390). بررسی علل بروز وندالیسم بین تماشاگران فوتبال در ورزشگاه آزادی تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اراک.
- اتکینسون، جرج (1380). روان‌شناسی هلیگارد. ترجمه محمد نقی براهنی، تهران: نشر رشد.
- اسدی، حسن؛ پورنقی، امین؛ اصفهانی، نوشین؛ زیتونلی، حمید (1389). مطالعه ابعاد مختلف امنیت در گردشگری ورزشی ایران. فصلنامه مطالعات گردشگری، شماره 13، صص 63 - 47.
- افسر کشمیری، بیژن (1381). نگاهی به خشونت در فوتبال، نامه علوم اجتماعی، شماره 19.
- افسر کشمیری، بیژن (1384). نگاهی به خشونت در فوتبال، مقاله علمی پژوهشی فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی معاونت اجتماعی ناجا.
- تاجبخش، شهر بانو (1387). امنیت انسانی، نگاهی به گذشته پیش از نگاه به آینده. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی امنیت انسانی در غرب آسیا: دیدگاه‌ها و نقدها، بیرجند: انتشارات دانشگاه بیرجند.
- جارویس، مت (1380). روان‌شناسی ورزش. ترجمه نورعلی خواجه وند، تهران: انتشارات کوثر.
- جان بزرگی، ابراهیم؛ الیاسی، محمدحسین؛ حسینیان، شهامت (1389). نقش پیش‌گیرانه مدیریت انتظامی در جلوگیری از وقوع رفتارهای تخریبی تماشاگران فوتبال. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال پنجم، شماره 2، صص 271 - 251.
- جلالی فراهانی، مجید (1390). مدیریت اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی. چاپ سوم، انتشارات دانشگاه تهران.
- جی بول، استفن (1377). روان‌شناسی ورزش. ترجمه پرستو اصائلو و سوری کشگر، تهران: انتشارات دانشگاه الزهراء.
- دوفرانس، ژاک (1385). جامعه‌شناسی ورزش. ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: نشر توتیا.
- ذوالاکتاف، وحید (1383). مدیریت تماشاگران و کنترل اوباشگری در فوتبال. همایش بین‌المللی علم و فوتبال، تهران.
- رحمتی، محمدمهدی (1381). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر خشونت و پرخاشگری در ورزش فوتبال. استاد راهنما: علیرضا محسنی تبریزی. پایان‌نامه دکتری گروه علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

- رحمتی، محمدمهدی (1382). بررسی عامل‌های جامعه‌شناختی خشونت و پرخاشگری تماشاگران فوتبال. فصلنامه المپیک، سال یازدهم شماره 3 و 4.
- رحمتی، محمدمهدی (1388). جامعه‌شناسی خشونت ورزشی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- رحیمی، قاسم و همکاران (1379). بررسی مدیریت ایمنی در ورزشگاه‌های فوتبال کشور از دیدگاه تماشاگران. بازیکنان و مدیران اجرایی، فصلنامه پژوهش در علوم رفتاری / شماره چهارم.
- رحیمی، قاسم؛ امیرتاش، علی‌محمد؛ خبیری، محمد (1381). بررسی مدیریت ایمنی در استادیوم‌های فوتبال کشور از دیدگاه تماشاگران. بازیکنان و مدیران اجرایی، پژوهش در علوم ورزشی، شماره چهارم، صص 52 - 32.
- رضایی‌نژاد، رحیم (1388). مدیریت پیشرفته در ورزش. انتشارات دانشگاه گیلان.
- عنبری، موسی (1381). بررسی علل خشونت‌گرایی در میان تماشاگران فوتبال. طرح پژوهشی جهاد دانشگاهی تهران، کارفرما: معاونت اجتماعی ناجا.
- فرجی، رسول (1393). طراحی الگوی ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران. رساله دکتری، دانشگاه گیلان.
- فرید، گیل (1388). مدیریت اماکن ورزشی. ترجمه حسن اسدی، کیوان شعبانی مقدم، نوشین اصفهانی. چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران.
- فرید، گیل (1965). مدیریت اماکن ورزشی. ترجمه حسن اسدی دستجردی، کیوان شعبانی مقدم و نوشین اصفهانی، تهران: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.
- قاسمی - ذواکتاف؛ نورعلی وند، علی (1388). جامعه‌شناسی ورزش. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- قاسمی، محمدعلی (1384). امنیت انسانی: مبانی، مفهومی و الزامات راهبردی. فصلنامه مطالعات راهبردی، سال هشتم، شماره چهارم، صص 817-833.
- قاسمی، وحید؛ ذوالاکتاف، وحید؛ نورعلی وند، علی (1388). توصیف جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال. فصلنامه المپیک، سال هفدهم، شماره 1، پیاپی 45، صص 69 - 79.
- قصری، محمد؛ دوستدار، رضا (1388). جایگاه امنیت انسانی در چشم‌انداز 1404 جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه دانش انتظامی، دوره 11، شماره 3، صص 107-66.

- محمدکاظمی، رضا؛ شیخ، محمود؛ شهبازی، مهدی؛ راسخ، نازنین (1386). بررسی علل آشوب تماشاگران فوتبال پس از شهرآورد بزرگ ایران (از دیدگاه تماشاگران). پژوهش در علوم ورزشی، شماره 17، صص 114 - 101.
- کیانی خرابی، عباس؛ نوبهاری، صفر (1380). ناآرامی‌های پس از مسابقه فوتبال. سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا.
- مرادی سیاسر، غلامرضا؛ چالوک، غلامرضا؛ داداش‌نژاد، نادر؛ سالار، روح‌الله (1394). تأثیر عملیات روانی در آرام‌سازی فضای میدان‌های ورزشی (مورد مطالعه ورزشگاه یادگار امام تبریز). فصلنامه علمی پژوهشی دانش انتظامی سال هفدهم، شماره سوم.
- مرادی سیاسر، غلامرضا؛ سوری، احمد؛ سالار، روح‌الله؛ نیازی، اسفندیار (1394). راه‌کارهای پیش‌گیری انتظامی از بروز پرخاشگری در مجموعه‌های ورزشی (مورد مطالعه ورزشگاه آزادی تهران). فصلنامه علمی پژوهشی انتظام اجتماعی، سال هفتم، شماره سوم.
- مهاجرین، رضا (1392). غوغاگری ورزشی و راه‌کارهای برخورد با آن. تهران: انتشارات علامت.
- نورعلی وند، علی (1386). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال. دفتر تحقیقات و مطالعات معاونت اجتماعی ناجا.
- نویدنیا، منیژه (1384). چندگانگی امنیت: امنیت ملی، عمومی و امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، سال اول، شماره 2 و 3، صص 58-35.
- نیازی‌پور، علی؛ دیوبند، سید میلاد (1393). فرماندهی انتظامی رویدادهای ورزشی. تهران: انتشارات معاونت آموزش ناجا.
- نیازی، اسفندیار (1393). راه‌کارهای پیش‌گیری انتظامی از بروز پرخاشگری در مجموعه‌های ورزشی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت انتظامی دانشگاه امین.
- ویلیامز، جان (1379). کندوکاوی در پدیده اوباشگری در فوتبال. ترجمه حسن افشار، تهران: نشر مرکز.
- الهی، علیرضا؛ پورآقایی اردکانی، زهرا (1383). بررسی وضعیت استادبوم‌های فوتبال کشور در مقایسه با استانداردهای اروپایی. حرکت، شماره 19، صص 79 - 63.
- یزدان فام، محمود (1388). دگرگونی در نظریه‌ها و مفهوم امنیت بین‌المللی. فصلنامه مطالعات راهبردی شماره 38.
- Brechbuhl A., Schumacher Dimech A & Seiler R. (2017). Policing Football Fans in Switzerland—A Case Study Involving Fans, Stadium Security Employees, and Police Officers. *Policing*. pp. 1–18. doi:10.1093/police/pax086.

- Cashman,R. (2002). Impact of the Games on Olympic host cities. International chair in olympism(ZOC-UAB).
- Coalter F.(2010). The poliocs of sport for development: Limite focus programmes and broad gauge problems? International Review for the sociology of sport 45(3): 295-314.
- Coates,D. Bard. R.H. (2010). Professional sport Facilities Franchises and urban Economic Development.j.Economics Department. pp: 12-19
- Hall, A. S. (2006). Standards for effective swcurity management of university sport venues, Doctoral dissertation, retrived from ProQuest Digital dissertations database, UMI number: 3257011
- Hall, A. S. (2010). An Examination of British Sport Security Strategies, Legislation, and Risk Management Practices, the sport journal, 13(2). Available at: http://thesportjournal.org/article/tag/special_edition/page/2/
- Hall, A. S. (2010). Sport event safety and security: the impotence of training your people,Security magazine. Available at: <http://www.securitymagazine.com/articled/sport-event-safety-and-security-the-importance-of-training-your-people-1>.
- Hall, S. A., Marciani, L. & Cooper, W. (2008). Introducing a sport event security aware system, North American Society for Sport management Conference (NASSM), Toronto,Ontario, Canada. Available at: <http://www.thesportjournal.org/article/examination-british-sport-swcurity-strategies-legislation-and-risk-management-practices>
- Hall, S. A., Ward, R., Cunningham, T. & Marciani, L. (2008). Developing a new curriculum in sport swcurity management, Journal of homeland security and emergency management, 5(1). Available at: http://aquila.usm.edu/fac_pubs/1610
- Hall.S.Cooper.W.Marciani.L.& McGee.J.(2012). Security management for sport and special events:An interagency approach to creating safe facilities.Human Kinetics.
- Jan Andre Lee Ludvigsen (2018). Sport Mega-Events And Security: The 2018 World Cup As An Extraordinarily Securitized Event. Soccer & Society. DOI: 10.1080/14660970.2018.1487841.
- Marsh,P.etal. (1996). Football violene in Europe, Arnsterdam School for social Issues Research Center
- O'neill, M. (2004). Policing football in Scotland: The Forgotten team. International .
- Poutvaara, Ramon. (2005), The Prevention of Football Hooliganism A Transnational Perspective. Amsterdam School For Social Science Research.
- Spaaij,Ramon. (2005), The Prevention of Football Hooliganism A. Transnational Perspective. Amsterdam School For Social Science Research.

- Stead, D., & Rookwood, J. (2007). Responding to football disorder, policing the British football fan. *Journal of Qualitative research in sport studies*. 1(1): 41-33 departments. Unpublished doctoral dissertation. The University of Southern Mississippi.
- Stott, C., & Adang. O. (2004). Crowd dynamics, policing and hooliganism at Euro 2004 Tajfel laboratory school of psychology. University of Liverpool. 13-1
- Stott, C., & Pearson, G. (2005). Football banning orders, proportionality and public order, *Harward gournal of criminal justice*, 45(3): 241-254
- Taylor, I. (1991). English football in the 1990s: taking Hillsborough seriously. In J. Williams & S. Wagg (Eds) *British football and social change*. London: Leicester University Press, 3-25 *Review for the sociology of sport*. 39(1): 104-95
- Taylor, T. Toohey, K. (2006). Impacts of terrorism-related safety and security measyres at a major sport event, *Event Management*, Vol. 9. pp. 199-209
- Taylor. T. & Toohey, K. (2011). Sanitised and Stifling Spaces? Ensuring Safety at Australian Sport Event Precincts: Creating Securitised, *Urban studies*, 48(15): 3259-3275.